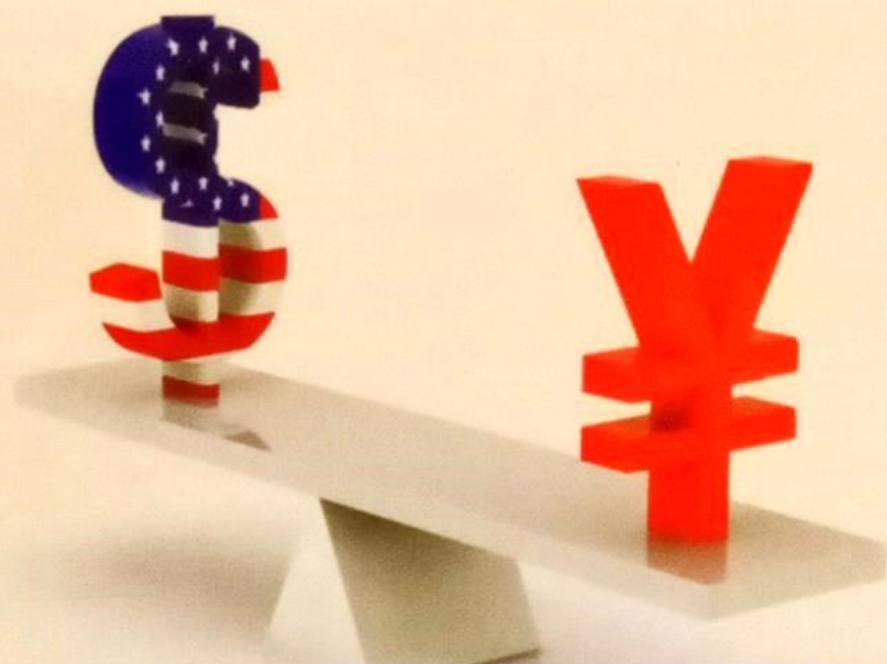

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN KINH TẾ VÀ CHÍNH TRỊ THẾ GIỚI

NGUYỄN DUY LỢI
(Chủ biên)

**ĐIỀU CHỈNH CHÍNH SÁCH THƯƠNG MẠI
CỦA TRUNG QUỐC, NHẬT BẢN VÀ
HÀN QUỐC SAU KHỦNG HOẢNG:
KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM**

(Sách chuyên khảo)

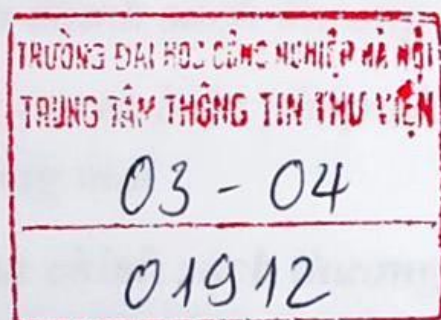
NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN KINH TẾ VÀ CHÍNH TRỊ THẾ GIỚI

NGUYỄN DUY LỢI

(Chủ biên)

ĐIỀU CHỈNH CHÍNH SÁCH THƯƠNG MẠI
CỦA TRUNG QUỐC, NHẬT BẢN VÀ
HÀN QUỐC SAU KHỦNG HOẢNG:
KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM
(Sách chuyên khảo)

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2016

MỤC LỤC

Trang

Danh mục các từ viết tắt	8
Danh mục các bảng	16
Danh mục các hình	18
Lời nói đầu	19

Chương I

Các nhân tố chủ yếu chi phối điều chỉnh chính sách thương mại ở Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc	23
---	----

1.1. Khái quát cơ sở lý luận về chính sách thương mại	23
1.1.1. <i>Khái niệm chính sách thương mại</i>	23
1.1.2. <i>Các công cụ và biện pháp chủ yếu của chính sách thương mại</i>	24
1.1.3. <i>Điều chỉnh chính sách thương mại</i>	25
1.1.4. <i>Sự cần thiết phải điều chỉnh chính sách thương mại</i>	26
1.2. Các nhân tố bên ngoài	27
1.2.1. <i>Các nhân tố kinh tế</i>	27
1.2.2. <i>Các nhân tố chính trị</i>	43

1.3. Các nhân tố bên trong	53
1.3.1. Yêu cầu phát triển đáp ứng bối cảnh mới	53
1.3.2. Tái cân bằng tăng trưởng	61

Chương II

Nội dung điều chỉnh chính sách thương mại của Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc	73
2.1. Nội dung điều chỉnh chính sách thương mại của Trung Quốc	81
2.1.1. Quan điểm, mục tiêu và chiến lược điều chỉnh	81
2.1.2. Nội dung cơ bản của điều chỉnh chính sách thương mại	84
2.2. Nội dung điều chỉnh chính sách thương mại của Nhật Bản	105
2.2.1. Quan điểm, mục tiêu và phương thức điều chỉnh	105
2.2.2. Nội dung cơ bản của điều chỉnh chính sách thương mại	108
2.3. Nội dung điều chỉnh chính sách thương mại của Hàn Quốc	125
2.3.1. Quan điểm, mục tiêu và phương thức điều chỉnh	127
2.3.2. Nội dung cơ bản của điều chỉnh chính sách thương mại	129
2.4. Tác động của điều chỉnh chính sách	162
2.5. Đánh giá một số vấn đề trong điều chỉnh chính sách thương mại	169

Chương III

Một số bài học kinh nghiệm cho Việt Nam	179
3.1. Việt Nam điều chỉnh chính sách thương mại	179
3.1.1. <i>Sự cần thiết phải điều chỉnh và một số điều chỉnh chính sách thương mại ở Việt Nam</i>	181
3.1.2. <i>Các kênh tác động chủ yếu đến Việt Nam</i>	192
3.2. Một số bài học kinh nghiệm và hàm ý chính sách cho Việt Nam	198
3.2.1. <i>Kinh nghiệm từ Trung Quốc</i>	199
3.2.2. <i>Kinh nghiệm từ Nhật Bản</i>	202
3.2.3. <i>Kinh nghiệm từ Hàn Quốc</i>	203
3.2.4. <i>Một số bài học kinh nghiệm cho Việt Nam</i>	204
Kết luận	207
Tài liệu tham khảo	210

LỜI NÓI ĐẦU

Điều chỉnh chính sách thương mại là một trong những cách thức mà các nước thường xuyên sử dụng để ứng phó với các cú sốc và khủng hoảng kinh tế toàn cầu. Các thành tố chung của chính sách thương mại như mục tiêu, các công cụ và các biện pháp chính sách thường được điều chỉnh nhằm đưa nền kinh tế vượt qua những khó khăn. Dựa vào bối cảnh và điều kiện riêng của từng nước mà mục tiêu chung và từng mục tiêu cụ thể được điều chỉnh cho phù hợp. Các công cụ thuế quan và phi thuế quan, các công cụ tỷ giá,... được điều chỉnh nhằm kích thích xuất khẩu. Các biện pháp kinh tế, tài chính, thuận lợi hóa, ưu đãi,... cũng được thực hiện nhằm đạt mục tiêu chính sách. Tính chu kỳ của tăng trưởng kinh tế và rủi ro trước các cú sốc từ bên ngoài đòi hỏi chính sách thương mại cần được theo dõi sát và điều chỉnh kịp thời.

Sau khủng hoảng kinh tế toàn cầu năm 2008, bối cảnh kinh tế - chính trị quốc tế có nhiều thay đổi: Suy giảm kinh tế thế giới, khủng hoảng nợ châu Âu năm 2010, vòng đàm phán đa phương Đôha trong khuôn khổ WTO lâm vào bế tắc, chủ nghĩa bảo hộ trỗi dậy, kinh tế thế giới vẫn đang ứng phó với nhiều bất ổn kinh tế, chính trị, và những vấn đề tranh chấp biển đảo ở vùng Biển Đông và Hoa Đông nổi lên,... đã tác động mạnh đến thương mại quốc tế nói chung và các nước Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc nói riêng. Ngoài ra, trong nội tại nền kinh tế các nước Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc cũng đòi hỏi cấp thiết phải điều chỉnh chính sách

thương mại nhằm tái cấu trúc nền kinh tế, điều chỉnh mô hình tăng trưởng phụ thuộc quá nhiều vào xuất khẩu, thực hiện phương thức phát triển mới hướng đến tiêu dùng nội địa, một nền kinh tế xanh và bền vững,... Do đó, Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc đã có những điều chỉnh chính sách thương mại nhằm ứng phó với bối cảnh quốc tế mới và yêu cầu nội tại của nền kinh tế.

Trung Quốc, Hàn Quốc và Nhật Bản là những đối tác quan trọng của Việt Nam ở khu vực Đông Á. Ba nước này chiếm gần một nửa kim ngạch nhập khẩu và 1/3 kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam. Những điều chỉnh trong chính sách thương mại của Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc có ảnh hưởng lớn đến Việt Nam. Sự điều chỉnh kịp chính sách thương mại về mục tiêu, các biện pháp và công cụ chính sách đã góp phần phục hồi và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế hậu khủng hoảng. Việc điều chỉnh chính sách thương mại ở ba nước này gợi mở những bài học kinh nghiệm bổ ích cho Việt Nam.

Vì vậy, đề tài “Điều chỉnh chính sách thương mại của Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc sau khủng hoảng tài chính toàn cầu và một số bài học kinh nghiệm cho Việt Nam” là nhiệm vụ cấp thiết và có ý nghĩa khoa học quan trọng, góp phần xây dựng luận cứ khoa học làm cơ sở cho định hướng và xây dựng chính sách thương mại, mô hình phát triển mới của kinh tế Việt Nam trong trung và dài hạn. Cuốn sách này là kết quả của đề tài trên.

Cuốn sách được cấu trúc thành ba chương như sau:

- Chương I: Các nhân tố chủ yếu chi phối sự điều chỉnh chính sách thương mại ở Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc.

Chương này nêu khái quát chính sách thương mại và điều chỉnh chính sách thương mại; đề xuất khung phân tích điều chỉnh chính sách thương mại; và phân tích các nhân tố bên ngoài và bên trong chi phối sự điều chỉnh.

- Chương II: Nội dung điều chỉnh chính sách thương mại của Trung Quốc, Nhật Bản và Hàn Quốc. Chương này phân tích điều chỉnh chính sách thương mại của ba nước này trên các thành tố về quan điểm chính sách, mục tiêu chính sách, các công cụ và biện pháp thực hiện; đánh giá tác động của việc điều chỉnh chính sách thương mại; và đánh giá một số vấn đề trong điều chỉnh chính sách.

- Chương III: Một số bài học kinh nghiệm cho Việt Nam. Chương này gồm: Sự cần thiết và nội dung điều chỉnh chính sách thương mại của Việt Nam; và một số bài học kinh nghiệm và hàm ý chính sách cho Việt Nam.

Để hoàn thành cuốn sách này, các tác giả đã nhận được nhận xét, góp ý từ các nhà khoa học: GS.TS. Nguyễn Quang Thuần, PGS.TS. Chu Đức Dũng, GS.TS. Đỗ Đức Bình, PGS.TS. Bùi Quang Tuấn, TS. Vũ Tuấn Anh, PGS.TS. Trần Đình Thiên, TS. Trần Quang Minh, TS. Nguyễn Bình Giang, PGS.TS. Đào Ngọc Tiến... Chúng tôi trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ của các nhà khoa học trên. Nhân đây, các tác giả cũng trân trọng cảm ơn lãnh đạo Viện Kinh tế và Chính trị thế giới, Nhà xuất bản Khoa học xã hội đã tạo điều kiện thuận lợi để cuốn sách hoàn thành và ra mắt bạn đọc.

Hà Nội, tháng 11 năm 2015

Chủ biên

NGUYỄN DUY LỢI

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

In 300 cuốn, khổ 14,5 x 20,5 cm, tại Công ty Cổ phần in và Thương mại Đông Bắc
Địa chỉ: Số 15, ngõ 14, Phố Pháo Đài Láng, Đống Đa, Hà Nội
Số xác nhận đăng ký xuất bản: 577 - 2016/CXBIPH/03 - 28/KHXH
Số QĐXB: 28/QĐ-NXB KHXH ngày 24/03/2016
In xong và nộp lưu chiểu tháng 4/2016